

Emergence a vznik „ex nihilo“

Dávný spor, který křesťanští theologové vedli s původně řeckým „kauzalismem“, se kupodivu soustřeďoval jen na vztah mezi stvořitelem a stvořením: stvořitel stvořil všechno vůbec, tj. nebylo nic, co by jen nějak upravoval a proměňoval – bylo to formulováno jako creatio ex nihilo. Přitom vlastně nebyly položeny ty nejdůležitější, přímo fundamentální otázky, totiž jak takové „tvoření z ničeho“ vypadá, co o něm lze zdůvodněně resp. v rozumném kontextu říci. Poměrně snadno se stává, že se myslitel vychýlí příliš daleko do extrému, i když nahlédne některé vady nebo nedomyšlenosti určitého pojetí. Tak tomu bylo v případě těch, kdo drželi tezi o „creatio perpetua“ (nebo dokonce kteří se uchýlili k naprosté subjektivizaci stvoření tím, že nechali stvořitele, aby lidem ukládal do mysli určité představy, takže byl da facto podvrácena myšlenka, že stvořený svět je skutečný svět). Mnohem problematičtější bylo naproti tomu metafyzické (event. onto-theologické) „zpředmětnění“ Boha, které sice na jedné straně vytvořilo přinejmenším z jedné strany nepřekročitelnou propast mezi stvořitelem a stvořením, zatímco na druhé straně trvalo na „analogii entis“. Právě koncept „ryzí nepředmětnosti“ nás osvobozuje jak od každé subjektivizace, tak od objektivizací či zpředměťování tam, kde jde o skutečnou, eventuelně ryzí (čistou) nepředmětnost.

(Písek, 090915-3.)